

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ivlii Cæsaris|| Scaligeri|| Epistolæ|| &|| Orationes||

Scaliger, Julius Caesar

Lugduni Batavorum, 1600

Ivlii Cæsaris Scaligeri Præfatio In Libros Poeticos ad Syluium filium. V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70455)

incrementum. Atque idcirco nullius pene attigimus nomen, nullis partium studiis addicti, quod e re esset, breuissima ac simplicissima diuini Aristotelis scribendi lege, explicandum curauimus. Quem virum tibi, Sylui, si proposueris imitandum, & intelliges a nobis ordinem mirificum his tuis in libris institutum, sine quo ne ipsa quidē rerum Naturā consistere queat: & tu te ad eiusmodi artium diuinitatem comparabis talem, vt etiam nos, id quod equidem vel opto, vel spero, superare valeas.

IULII CÆSARIS SCALIGERI

PRÆFATIO IN LIBROS

Poetices ad Syluium filium. V.

POSTQVAM nostra cura, Sylui, factum est, vt ad prima rudimenta literarum lectissimis præceptionibus vterere: nunc reliquum est, vt ad consequentia studia non vulgari via perducaris, tanto maiore opera, quo hæc sunt illis grauiora. Ac diligentia quidem prior illa nostra, propter & nouitates & difficultates, duorum ordinum, & (quod mirum esse debet) contrariorum passa est obtrectationem. Nam
tamen

tametsi id ægre ferebant omnes, penes quos ad eam usque diem literarum extitisset imperium, sese in ordinem ita cogi, ut quæ sibi didicissent, alios docuissent, sibi sic essent dediscenda, ut alios dedocere possent: tamen vulgus illud in duas factiones, id quod omnibus a veritate declinantibus fere solet euenire, dissipatum est. Quidam enim sic arbitrabantur operis tenuitatem non decere eum, qui ex Hippocrate penderet, cum Galeno laudem, cum Platone lucem quæreret nominis sui, in Aristotelis fastu conquiesceret. Contra alii vehementer accusare animi turbidam elationem: qui rudia elementa rei literariæ miscuissent investigationibus solidæ Philosophiæ. Id neque rei conuenire, quæ propter humiles aditus suos auersa esset a tam profundis recessibus illarum disquisitionum: neque vsui esse posse ætati illi tuæ, quæ vix primam designabat adolescentiam. Quibus ego ineptis, atque e triuio calumniis cum alias respondi epistola quadam, tum hic ita dicta velim pauca hæc. Vrere id eorum ignauiam atque supinitatem, quum ex naturæ penitissimis thesauris eruta sunt causæ linguæ Latinæ, quæ omnibus antea sæculis ignotæ fuissent, non operam

operam nostram, vel, vt illi premebant, abiectam, vel, vt hi ventilabant, luxuriantem. Nam qui putarunt nescio qua fatali leuitate sua, Varronem quoque illa molitum esse: sciant, neque illum, neque illius temporis vllum vel solos conatus ad talem operam præstare potuisse. Sed iis omissis, ac potius, vt meriti sunt, sibiipsis relictis, posterioribus istis respondeamus: cuius orationis articulo momenta quoque prioris responsionis cõprehenduntur. Scripsimus adolescenti egresso e prima literatura, atq. in aditu tum oratoriæ tum dialecticæ constituto. Scripsimus autem desumptis a Philosopho principiis pro confessis: quod in omni scientia fit inferiore. Philosophiæ vero sanctiones, quæ vniuersæ naturæ sunt administræ, huic aptauimus arti, quæ sine illius legibus atque præscriptionibus, ante nos quam parum fuerit vera ars, ex nostris disputationibus manifestum est. Et quæro de istis Palæmonibus, si definire audent, quo, cuius edicto, non audebimus nos mederi vomicis earum definitionum, quæ venenarunt animos adolescentum? Alexicaco Hercule fuit opus ad hos Antæos extinguendos: qui deiecti, vbi terram, cuius soboles sunt, tetigerunt, non robur
pro

pro victoria, sed pertinaciam resumunt pro
factione. Quamobrem nostris complexi-
bus arctatus, atque interclusus spiritus do-
minos suos ut extingueret, meis solius ni-
xibus effectum est. Viderint igitur illi quo-
que alii, quantum abest a philosopho exer-
cere in Grammaticorum plebem dictatu-
ram sine prouocatione: quantum a Medi-
co non solum conseruare vitam, sed ani-
mā quoq. dare mortuæ literaturæ. Quum
igitur pro te omnia circumspiceremus, ut
in omnibus, quantus est captus vtriusq. no-
strum, scientiis quam plurimum tibi fieret,
nostris tum auspiciis, tum exemplis, tum
etiam præceptionibus: post cognitæ Lati-
næ linguæ causas consequens fuit, ut ad
dialecticam atq. oratoriam teipsum accin-
geres: ne absque nitida mundaque suppel-
lectile teipsum inferres in sacrosancta tem-
pla Iurisprudentiæ. quæ ut ad humani ge-
neris conunctionem atque æquabilita-
tem instituta fuit: ita neutiq. sita est
in nudis opinionibus, aut in pertinacia po-
tius, numeroe, quam in pondere soli-
ditateque sententiarum. Profecto veræ
philosophiæ diuina soboles absque orbe
illo scientiarum abortiua est. At enim ue-
ro haudquaquam cum decet, qui bonos
anteire

anteire vult, malos corrigere, non sequi bonos, vt imitetur: abstinere a malis, ne ipse egeat correctione. Cæterum hoc non solum fit haustis præceptis ex eius philosophiæ fontibus, cuius habenis ad beatitudinis cursum animi nostri temperantur: verum etiam tum Historiarum, tum Poetarum lectione, quam qui damnarunt agrestes atque aspero supercilio bruti homines, ne in hominum quidem censu reponendi sunt. Nam vt omittam omnium gentium consensum, regis Prophetæ cantiones, hymnum in ore Seruatoris nostri, satis patet cum ipsius naturæ primordiis cantum primum extitisse. Id adeo vt etiam floribus assignent odas Pythagorei, quibus Solem celebrent, alias quibus Lunam cæteraque sidera: tanto magis laudes meditentur opificis primi sui. Videmus omnes aues plurimum, multas totum annum exercere cantillando. Quod si aptis illis inter se atque mutuo responsu sonis æquantibus inæqualitatem suam vis addatur orationis: quid aliud est, quam imago quædam illarum proportionum, quæ solis notæ sunt sapientibus? Quippe cum ad commensum illorum corporum atq. motuum, qui cientur in cælesti mole, cogno-

cogno-

cognoscimus additas ineffabiles æternarum illarum mentium consensiones: facile intelligimus tam diuinæ rei specimen esse poesim, quæ materias ipsas aninet numerosa concordia dissimilium momentorum, quæ in leuissimæ dictionis flexibus continentur. Ne tam diuinam facultatem, quæ incenditur atque perficitur afflatu numinum superiorum, laudare potius instituas vulgaribus, vt alii fecerunt, argumentis hic apud nos, quam & in cælis admirari tu, & aliis ostendere maiorem quacunq; humana prædicatione. Quocirca ne hac quoque parte quicquam desiderares, quod te Deo quam simillimum efficere posset, permagnum sane ac perdifficile opus aggressi sumus: in quo tamen videbarur habere vel socios, qui laborem leuarent, vel duces, qui obiurgare possent frustra nobis tentatum quod ipsi perfecissent, tamen ad excitandum nos verius, quam ad iuuandum dixerim mihi fato comparatos. Nam & Horatius Artem quum inscripsit, adeo sine vlla docet arte, vt Satyræ propius totum opus illud esse videatur. Aristotelis Commentarii mutili sunt, nequid liberius excidat nobis. Vnde, prudens ille quidem multa bene monet, quibus

bus cautior Poeta fiat, verum factum iam instruit vt perficiat. Nos per viam rectam ad omnia diuerticula sub ipsum vsque duximus finem. Vt qui rerum naturam solam in scenam primus adduxerit, non sinisteris auspiciis fortasse, ceterum inchoatam modo rem tentarit. Qui vero aut eam nostræ huic diligentia, aut illi hanc adiunxerit, non dubitamus quin & multa sibi licere nolit, & repudiet quædam antea recepta, & admittat quæ nõ animaduertent: denique caueat a multis: in aliquibus deponat metum: spem damnet: mutet omnino consilia. Ordinem vero, quem instituimus, ne hic in mora sim, per te ipsum deprehendes. At eum neglexit Aristoteles, Horatius vitiauit, accuratius Vida, sed vt optimus poeta in theatro, claudus magister in schola. Reliquum est vt & iam in hisce te ipsum exerceas: & fratribus (vbi feret ætas) exemplo sis, quemadmodum nos fuimus tibi. Non enim sunt audiendi, qui hisce studiis clamant absumi tempus impertune, quod seuerioribus ac primariis scientiis impendendum est. His enim si adhibeas modum, tantum abest, vt fatigent animum, vt etiam alacriorem te reddant ad exquisitiores contemplationes. Et memine-

C

ris

ris istas bonæ famæ hircines ideo vociferari, vt ne quod eis deest adsit nobis. At enimvero nobis tam non abest quod eis adest, quam adest quod non adest illis. Quare porro danda est opera nobis, vt dum illi ad aleã ætatem transmittunt, aut inhiant auro, aut captant magistratus, aut mensarum asseclæ de bellorum summa disputant inter patinas: nos nequæ illorum voluptates contempsisse, nequæ ambitiones carpisse, sed studiorum nostrorum nobilitatem, animorum magnitudinem simul & simplicitatem perstringi noluisse videamur.

I N T H E O P H R A S T I
 A N I M A D V E R S I O N E S P R Æ F A T I O
Ad Illustrem ac Reuerendum G O T H O F R I D V M
 A C A V M O N T E C l e r a c e n . *Abba-*
tem. V I.

I N T E R ea genera officiorum, quæ omnibus artibus, omnibusque operibus adhiberi solent, princeps esse videtur diligentia. Nam rerum oblatas apprehensiones, vel cū brutis animantibus habemus communes, vel earum nonnullis, tanquam illorum naturæ inuentis, nos postea ad artes
 redactis